

۲۴۹۸۰۴۸

به نام خداوند جان و خرد

قدرت تنبیه، معجزه تشویق

استفاده هوشمندانه از تشویق و تنبیه در تربیت فرزندان مبتنی بر
دیدگاه فقه امامیه و حنفیه

نویسنده:

مرضیه حسنونند

انتشارات طاهریان

سرمشامه: حسنوند، مرضیه، ۱۳۶۸.

عنوان و نام پدیدآور: قدرت تنبیه، معجزه تشویق؛ استفاده هوشمندانه از تشویق و تنبیه در تربیت فرزندان مبتنی بر دیدگاه فقه امامیه و حنفیه نویسنده مرضیه حسنوند.

مشخصات نشر: تهران: طاهریان.

مشخصات ظاهری: ۲۶۶.

شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۵۲۱۷۱-۲۲۲-۹۷۸

وضعیت فهرست نویسی: فیا

عنوان دیگر: استفاده هوشمندانه از تشویق و تنبیه در تربیت فرزندان مبتنی بر دیدگاه فقه امامیه و حنفیه.

یادداشت: کتابنامه: ص. [۲۵۳] - ۲۶۶.

موضوع: تشویق -- جنبه‌های مذهبی -- اسلام

موضوع: Encouragement -- Religious aspects -- Islam

موضوع: تنبیه بنی کودکان -- جنبه‌های مذهبی -- اسلام

موضوع: Corporal punishment of children -- Religious aspects -- Islam

موضوع: کودکان -- انضباط -- جنبه‌های مذهبی -- اسلام

موضوع: Discipline of children -- Religious aspects -- Islam

موضوع: فقه تطبیقی

موضوع: Islamic Law, Comparative

ردمبندی کنگره: BP ۲۵۳/۴

ردمبندی دیویی: ۲۷۹/۶۱۴

شماره کتابشناسی ملی: ۹۶۸-۹۶۰

«قدرت تنبیه، معجزه تشویق»

● نویسنده: مرضیه حسنوند

● ناشر: انتشارات طاهریان ● نوبت چاپ: اول ● سال چاپ: ۱۴۰۳ ● تیراژ: ۱۰۰۰ جلد

● قیمت: ۳۲۰/۰۰۰ تومان ● صفحه بندی و طرح جلد: آرزو خسروپور ● چاپ: ماهریس

● شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۲۸۴-۱۵۸-۹۷۸ شابک الکترونیک: ۹۷۸-۶۲۲-۲۸۴-۱۵۹-۱

آدرس: میدان انقلاب، خیابان کارگر جنوبی، خیابان لبافی نژاد، پلاک ۲۶۶، طبقه چهارم، واحد ۱۱

تلفن: ۶۶۹۷۰۷۶۷-۶۶۹۲۷۳۳-۶۶۹۷۴۱۵۲ تلفکس: ۶۶۹۷۴۱۵۲ www.Taherianpress.com

با تشکر از همراهی هوشمندانه شما خواننده محترم، به اطلاع می‌رساند برای

بهره‌گیری از تسهیلات و خدمات نوین حمایتی انتشارات طاهریان و همچنین

شرکت در قرعه‌کشی خوانندگان ویژه مجموعه کتاب‌های به سوی موفقیت، لطفاً حتماً

عدد ۱ را به شماره ۷۰۸۷-۱۰۰۷ ارسال کنید تا یکی از برندگان ما باشید.

فهرست

فصل ۱: کلیات.....	۱۱
فصل ۲: تشویق و تنبیه فرزند از منظر روانشناسی تربیتی.....	۲۹
فصل ۳: تشویق و تنبیه فرزند از منظر اسلام.....	۶۵
فصل ۴: تشویق و تنبیه فرزند از منظر فقه امامیه.....	۱۰۵
فصل ۵: تشویق و تنبیه فرزند از منظر فقه حنفیه.....	۱۸۹
فصل ۶: شبهات‌ها و تفاوت‌ها.....	۲۳۱
فهرست منابع.....	۲۵۷

پیش گفتار

بررسی مقایسه‌ای اصول تشویق و جواز تنبیه از منظر فقه امامیه و حنفیه که هدف اصلی آن کشف شباهت‌ها و تفاوت‌های میان آنها است. فقه امامیه بنیاد تربیت را تشویق میدانده که باعث تقویت روحیه کودک و انجام رفتار مطلوب از وی می‌شود و آن را مقدم بر تنبیه می‌داند و با توجه به شرایطی خاص، به منظور تربیت دینی و جلوگیری از انحرافات و گناهان گبیره ممنوعیت تنبیه کودک را برداشته است و در فقه حنفیه ضمن مقدم دانستن تشویق بر تنبیه والدین و مربیان موظفند فرزند را به انجام کارهای نیک، تشویق کنند و مواردی دال بر امکان و یا ضرورت تنبیه فرزندان وجود دارد که تنبیه را با توجه به شروطی جایز دانسته است. وجه اشتراک دو مذهب یکی در بحث تنبیه بدنی کودک است که هر دو مذهب آن را جایز شمرده اند برعکس اکثر روانشناسان آن را ممنوع کرده اند. دومی در هر دو مذهب ولایت تأدیب توسط پدر، جد پدری، وصی جایز شمرده اند اما با این تفاوت در فقه امامیه جد بر وصی پدر مقدم است، در فقه حنفیه وصی پدر و وصی جد بر جد پدری مقدم هستند. و سومی که بلوغ را شرط آن دانسته اند آنست که اگر کودک مرتکب جرایم مستلزم حد یا قصاص شود حد یا قصاص بروی جاری نمی‌گردد بلکه توسط حاکم شرع تعزیر می‌گردد که مستند هر دو مذهب عبارتست از: اصل عدم جواز، حدیث رفع قلم، روایات

استفاضه، اجماع فقها، می باشد و وجه افتراق دو مذهب یکی در بحث تعزیر است که سن بلوغ صغار در فقه امامیه پسر ۱۵ و دختر ۹، و در فقه حنفیه پسر ۱۸ و دختر ۱۷ می باشد. و دومی ارتداد است در فقه امامیه بلوغ شرط صحت ارتداد است که ارتداد کودک اعتباری ندارد فقط تأدیب می شود اما در فقه حنفیه بلوغ شرط صحت ارتداد نیست و ارتداد کودک ممیز صحیح می باشد.

در کتاب حاضر، بطور کلی اصول و قواعد تشویق و تنبیه و حدود آن در هر دو مذهب، تا حد بسیاری زیادی به هم شبیه است در مقایسه با کلیت اسلام هر دو مذهب تأکید بیشتری بر تنبیه و تأدیب کودک و فرزند داشته اند که علت آن نیز ماهیت کاربردی احکام فقهی است که البته خود این احکام نیز تا حد زیادی مبتنی بر آیات نورانی قرآن کریم و سنت پیامبر (ص) است.

دوران طلایی زندگی که اساس شخصیت انسان طی آن شکل می گیرد، دوران کودکی و نوجوانی است و از این رو، محیط خانواده و نحوه تربیت فرزند از سوی والدین نقش بسیار مهمی در رشد و تعالی نوع بشر دارد. بر همین اساس، تشریح ابعاد و زوایای گوناگون بحث تشویق و تنبیه فرزند که بخش مهم و حساسی از فرآیند تربیت فرزند به شمار می آید، کتاب حاضر را تشکیل می دهد. این هدف، با انجام مقایسه ای اصول تشویق و جواز تنبیه از منظر فقه امامیه، فقه حنفیه و روان شناسی کودک صورت پذیرفته است. کتاب حاضر، طی پنج فصل سازماندهی شده است. در فصل اول، کلیات کتاب و در فصل دوم، به

شرح نظام تشویق و تنبیه در دیدگاه روان‌شناسی تربیتی و کودک اختصاص دارد. در این فصل، هرچند هدف اصلی ما دیدگاه‌های دومذهب امامیه و حنفیه در رابطه با تشویق و تنبیه می باشد اما برای بیانی فصیح و روان، اصول و ویژگی‌های تشویق و تنبیه فرزند از سوی والدین به بحث گذاشته خواهد شد تا در ادامه بتوان آنها را با دیدگاه‌هایی که در این خصوص در فقه و حقوق اسلامی (امامیه و حنفیه) وجود دارد، مقایسه نمود. در فصل سوم، به موضوع تنبیه و تشویق از منظر نظام تربیتی اسلام (قرآن کریم و سنت پیامبر) پرداخته شده است. فصل چهارم، ویژگی‌های نظام تشویق و تنبیه در فقه امامیه را به بحث گذاشته، ویژگی‌های اصول و محدودیت‌های مربوط به تشویق و تنبیه فرزند در فقه حنفیه نیز طی فصل پنجم ارائه شده است. در فصل ششم نیز شباهت‌ها و تفاوت‌های موجود در علم روانشناسی و، فقه امامیه و فقه حنفیه و پیشنهادات نویسنده کتاب به بحث گذاشته شده است.